

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Збірник завдань
з навчальної дисципліни
"ПОДАТКОВА СИСТЕМА"
для студентів напряму підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит"
спеціалізації "Оподаткування"
всіх форм навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ, 2013

Затверджено на засіданні кафедри оподаткування.
Протокол № 2 від 28.08.2012 р.

Укладачі: Єніна-Березовська А. О.
Михасьова Н. В.

3-13   Збірник завдань з навчальної дисципліни "Податкова система" для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Оподаткування" всіх форм навчання / укл. А. О. Єніна-Березовська, Н. В. Михасьова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 48 с. (Укр. мов.)

Подано систематизований методичний матеріал і завдання до практичних та семінарських занять з отримання навичок розрахунку сум податкових зобов'язань для системи поточного і підсумкового контролю.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" усіх форм навчання.

Вступ

Збірник завдань з навчальної дисципліни "Податкова система" призначено для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит", спеціалізації "Оподаткування" всіх форм навчання. У збірнику наведено систематизований методичний матеріал і подано приклад вирішення завдань, на основі яких можна самостійно отримати навички розрахунку сум податкових зобов'язань. Після чого наведено завдання для закріплення розглянутої теми. Завдання у збірнику згруповані за модулями та темами навчальної дисципліни. Але серед наведеного матеріалу запропоновано тільки завдання по основним податкам.

Завдання можуть бути застосовані до практичних та семінарських занять як з метою закріплення теоретичних знань і з отримання практичних навичок, так і для їх контролю.

Метою дисципліни є надання студентам знань з організації і функціонування податкової системи в межах податкової політики держави.

Завдання дисципліни полягає у вивченні студентами необхідних практичних знань з методики визначення податкових зобов'язань і порядку розрахунку податкових зобов'язань за окремими видами податків і зборів, які включаються до податкової системи України.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні **вміти:**

формувати базу оподаткування;

розраховувати основні загальнодержавні та місцеві податки та збори;

користуватися нормативно-правовою літературою;

планувати на відповідну дату розмір податків залежно від форм оподаткування;

застосовувати отримані знання у професійній діяльності.

Отримані вміння є необхідними для фахівців з оподаткування, планування податків, податкових менеджерів, приватних підприємців, керівників малих підприємств.

Модуль 1. Теоретичні основи податкової системи України та основні загальнодержавні податки та збори

Тема 8. Податок на додану вартість

Для розрахунку податку на додану вартість (ПДВ), відповідно до Податкового кодексу України [1] необхідно визначити базу оподаткування.

У статті 188.1 Кодексу [1] база оподаткування операції з поставки товарів (послуг) визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, але не нижче звичайних цін, визначених відповідно до статті 39 Кодексу [1], з урахуванням загальнодержавних податків та зборів (крім податку на додану вартість та акцизного податку на спирт етиловий, що використовується виробниками-суб'єктами господарювання для виробництва лікарських засобів, у тому числі компонентів крові і вироблених з них препаратів (крім лікарських засобів у вигляді бальзамів та еліксирів), а також збору на обов'язкове державне пенсійне страхування на вартість послуг мобільного рухомого зв'язку). До складу договірної (контрактної) вартості включаються будь-які суми коштів, вартість матеріальних і нематеріальних активів, що передаються платнику податку безпосередньо покупцем або через будь-яку третю особу у зв'язку з компенсацією вартості товарів/послуг.

Тобто, визначаємо базу оподаткування (БО):

$$BO = B + BP + AZ + IPZ, \quad (1)$$

де B – вартість, яка визначена за вільними цінами з урахуванням C – собівартості і P – прибутку виробника продукту ($C + P$);

BM – ввізне мито;

AZ – акцизний збір;

IPZ – інші загальнодержавні податки та збори (обов'язкові платежі).

Об'єкти оподаткування, визначені статтею 185.1 Кодексу [1], за винятком операцій, звільнених від оподаткування, та операцій, до яких застосовується нульова ставка згідно з Кодексом [1], оподатковуються за ставкою 17 % з 01.01.2014 р. однак, до 31.12.2013 р. ставка ПДВ дорівнює 20 %.

Податкове зобов'язання – сума коштів, яку платник податків, у тому числі податковий агент, повинен сплатити до відповідного бюджету як податок або збір на підставі, в порядку та строки, визначені податковим законодавством (у тому числі сума коштів, визначена платником податків у податковому векселі та не сплачена в установленій законом строк).

Податковий кредит – сума, на яку платник податку на додану вартість має право зменшити податкове зобов'язання звітного (податкового) періоду, визначена згідно з розділом V Кодексу [1].

Бюджетне відшкодування – відшкодування від'ємного значення податку на додану вартість на підставі підтвердження правомірності сум бюджетного відшкодування податку на додану вартість за результатами перевірки платника, у тому числі автоматичне бюджетне відшкодування у порядку та за критеріями, визначеними у розділі V Кодексу [1].

Порядок визначення суми ПДВ:

1. Обчислюємо суму ПДВ – податкового зобов'язання (ПЗ) по товарах, які підлягають поставці:

$$\text{ПДВ (ПЗ)} = (\text{БП} \times 17 \%) / 100 \%. \quad (2)$$

2. Формуємо вільну (регульовану ціну):

$$\text{В(Р)Ц} = \text{БН} + \text{ПДВ (ПЗ)}. \quad (3)$$

3. Визначаємо суму ПДВ – податкового кредиту (ПК):

$$\text{ПДВ (ПК)} = \text{ПДВ}_{\text{тмц}} + \text{ПДВ}_{\text{оф}}, \quad (4)$$

де $\text{ПДВ}_{\text{тмц}}$ – сума податків, сплачених платником у зв'язку із придбанням або виготовленням товарів (у тому числі в разі їх ввезення на митну територію України) та послуг;

$\text{ПДВ}_{\text{оф}}$ – сума податків, сплачених платником у зв'язку із придбанням (будівництво, спорудження, створення) необоротних активів, у тому числі при їх ввезенні на митну територію України (у тому числі у зв'язку з придбанням та/або ввезенням таких активів як внесок до статутного фонду та/або при передачі таких активів на баланс платника податку, уповноваженого вести облік результатів спільної діяльності).

4. Визначаємо суму ПДВ для сплати в бюджет:

$$\text{ПДВ} = \text{ПДВ (ПЗ)} - \text{ПДВ (ПК)}. \quad (5).$$

Приклад

На основі наведених даних про господарські операції ВАТ "Ватра" за 2-й квартал 2012 року визначити суму податкових зобов'язань і податкового кредиту, обчислити суму ПДВ належну до сплати в бюджет чи відшкодуванню з нього.

Підприємством "Ватра" відвантажено ТОВ "Людмила" світильники "Веселка" на суму 1 800 грн (з урахуванням ПДВ) і ТОВ "Лотос" на суму 900 грн (з урахуванням ПДВ).

Також у звітному періоді підприємством "Ватра" було отримано від ТОВ "Віта" сталь листову на суму 6 120 грн (з урахуванням ПДВ).

А транспортному підприємству "Мехколона" відвантажено світильники "Луч" на суму 4 020 грн (з урахуванням ПДВ).

Вирішення

Розраховуємо податкові зобов'язання за кожною операцією з відвантаження продукції ВАТ "Ватра" за 2-й квартал 2012 року:

- за світильники "Веселка": $1\,800 \times 17\% / 117\% = 262$ грн

$$900 \times 17\% / 117\% = 131 \text{ грн};$$

- за світильники "Луч": $4\,020 \times 17\% / 117\% = 584$ грн.

Розраховуємо податковий кредит за отриману сталь листову від ТОВ "Віта":

$$6\,120 \times 17\% / 117\% = 889 \text{ грн.}$$

Сума податку на додану вартість, яку ВАТ "Ватра" за 2-й квартал 2012 року необхідно сплатити в бюджет, становить:

$$\text{ПДВ} = 262 + 131 + 584 - 889 = 997 - 889 = 88 \text{ грн.}$$

Завдання 1

Підприємство придбало 250 принтерів по 500 грн і 300 сканерів по 300 грн з урахуванням ПДВ.

У звітному періоді 40 % принтерів були реалізовані за ціною 600 грн без урахування ПДВ і 60 % – по 550 грн без урахування ПДВ. При реалізації сканерів – 70 % були реалізовані за ціною 360 грн з урахуванням ПДВ і 30 % – по 420 грн з урахуванням ПДВ.

Розрахувати суму ПДВ, що повинне сплатити підприємство в бюджет.

Завдання 2

Підприємство "Домострой" спеціалізується на наданні послуг з ремонту, а також із продажу будівельних матеріалів через магазин. У ході виконання своєї діяльності підприємством за звітний період було реалізовано:

- цементу на суму 20 тис. грн без урахування ПДВ;
- лакофарбових матеріалів на суму 15 тис. грн без урахування ПДВ;
- шпалер, лінолеуму й плитки на суму 25 тис. грн без урахування ПДВ.

Підприємством були надані послуги з ремонту житлових приміщень і офісів на суму 50 тис. грн.

Для виконання своєї діяльності підприємством було закуплено сировини і матеріалів на суму 42 тис. грн з урахуванням ПДВ.

Розрахувати податок на додану вартість, який необхідно сплатити до бюджету.

Завдання 3

Магазин "Кристал" займається пошиттям і продажем костюмів. У ході здійснення своєї діяльності магазин за звітний період реалізував жіночих костюмів на суму 16 тис. грн без урахування ПДВ, чоловічих, на суму – 12 тис. грн без урахування ПДВ.

Магазин надає послуги пошиття костюмів на замовлення, таких послуг за звітний період було зроблено на суму 11 тис. грн без урахування ПДВ. На закупівлю тканини, ниток, ґудзиків було витрачено 19 тис. грн без урахування ПДВ. Розрахувати податок на додану вартість, який необхідно сплатити до бюджету.

Завдання 4

Магазин "Матриця" займається складанням і продажем комп'ютерної техніки. У ході своєї діяльності магазин реалізував комп'ютерів фірми "Сміт" на суму 24 тис. грн з урахуванням ПДВ, а фірми "Формаза" – 30 тис. грн з урахуванням ПДВ. Також магазин надає послуги з установки й налагодження програмного забезпечення. Таких послуг у звітному періоді було надано на суму 12 тис. грн з урахуванням ПДВ. Витрати на закупівлю комплектуючих до комп'ютерів склали 25 тис. грн без урахування ПДВ. Розрахувати суму податку на додану вартість, який необхідно сплатити до бюджету.

Завдання 5

Магазин "Ліцеїст" займається продажем дитячої шкільної форми для дітей від 6 до 10 років. За звітний період магазином реалізовано:

- піджаків на суму 40 тис. грн без урахування ПДВ;
- штанів на суму 20 тис. грн без урахування ПДВ;
- спідниць на суму 10 тис. грн без урахування ПДВ;
- сорочок на суму 20 тис. грн без урахування ПДВ;
- краваток і метеликів на суму 7 тис. грн без урахування ПДВ.

У звітний період магазин поніс витрати пов'язані з оформленням документів в органах державної реєстрації й в органах місцевого самоврядування на суму 3 840 грн, пов'язані із придбанням патентів.

Закупка розмірного ряду шкільної форми склала 54 тис. грн з урахуванням ПДВ.

Розрахувати суму податку на додану вартість, який необхідно сплатити до бюджету.

Завдання 6

Працюючи на ринку послуг магазин-салон краси "Діана" займається продажем косметики й наданням послуг манікюру, педикюру, масажу, послуг перукаря й візажу.

У ході здійснення господарської діяльності магазином-салоном краси за звітний період реалізовано:

- губної помади – 1 тис. грн без урахування ПДВ;
- маски для обличчя – 5 тис. грн без урахування ПДВ;
- парфумів – 7 тис. грн без урахування ПДВ;

- блиску для губ – 3 тис. грн без урахування ПДВ;
- лаку для нігтів – 400 грн без урахування ПДВ.

На закупку необхідного товару для виконання своєї діяльності було витрачено 16,2 тис. грн.

Також салоном краси за звітний період було реалізовано послуг на суму 20 тис. грн.

Виплата заробітної плати обслуговуючому персоналу за звітний період склала 5,6 тис. грн.

Розрахувати суму податку на додану вартість, яку сплатив магазин-салон краси "Діана" у звітному періоді.

Завдання 7

Магазин "Milano" займається продажем жіночого взуття. У ході здійснення своєї діяльності за звітний період було продано:

- босоніжок на суму 12 000 грн з урахуванням ПДВ;
- туфель на суму 8 000 грн з урахуванням ПДВ;
- зимових чобіт на суму 12 000 грн з урахуванням ПДВ.

Для обслуговування постійних клієнтів були закуплені кава, чай на суму 3 000 грн. Зарплата обслуговуючого персоналу склала 15 000 грн.

Для поліпшення внутрішнього стану магазину було витрачено 2 000 грн.

Розрахувати величину податку на додану вартість, яку необхідно сплатити в бюджет.

Завдання 8

Працюючи на ринку послуг магазин вечірніх і весільних суконь "Скарлет" займається продажем і здачею на прокат суконь, а також спеціалізується на пошитті ексклюзивних моделей на замовлення. У ході здійснення своєї діяльності магазином за звітний період було реалізовано вечірніх суконь на суму 100 000 грн (без урахування ПДВ), весільних – на суму 113 000 грн (без урахування ПДВ), зданих на прокат – на 15 200 грн (з урахуванням ПДВ) і пошитих на замовлення на 54 000 грн (з урахуванням ПДВ).

Магазин також здійснює послугу із продажу біжутерії й різних прикрас. За звітний період від їхнього продажу було отримано 35 400 грн з урахуванням ПДВ.

- На виплату заробітної плати робітникам, було витрачено 45 000 грн.
  - на установку більших дзеркал 8 000 грн без урахування ПДВ;
  - на закупівлю тканини й суконь пішло 9 000 грн без урахування ПДВ;
  - на виплату премій робітникам 150 грн.
- Необхідно розрахувати величину податку на додану вартість.

Тема 9. Акцизний податок

Оскільки акциз – це обов'язковий безумовний платіж до відповідного бюджету, що стягується з платників податку, то в розділі VI ПКУ [1] його визначено як акцизний податок.

Згідно зі ст. 14 ПКУ [1], акцизний податок – це непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених ПКУ [1] як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції).

Згідно зі ст. 215 ПКУ [1] до підакцизних товарів належать: спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво; тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну; нафтопродукти, скраплений газ; автомобілі легкові, кузови до них, причепи та напівпричепи, мотоцикли.

Для цілей оподаткування акцизним податком також чітко визначено поняття "реалізація підакцизних товарів (продукції)". Це будь-які операції на митній території України, що передбачають відвантаження підакцизних товарів (продукції) згідно з договорами купівлі-продажу, міни, поставки та іншими господарськими, цивільно-правовими договорами з передачею прав власності або без такої, за плату (компенсацію) або без такої, незалежно від строків її надання, а також безоплатного відвантаження товарів, у тому числі з давальницької сировини.

Згідно зі ст. 212 ПКУ [1] платниками акцизного податку є:

- особа, яка виробляє підакцизні товари (продукцію) на митній території України, у тому числі з давальницької сировини;
- особа – суб'єкт господарювання, яка ввозить підакцизні товари (продукцію) на митну територію України;
- фізична особа – резидент або нерезидент, яка ввозить підакцизні товари (продукцію) на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню, відповідно до митного законодавства;

- особа, яка реалізує конфісковані підакцизні товари (продукцію), підакцизні товари (продукцію), визнані нічийними, підакцизні товари (продукцію), за якими не звернувся власник до кінця строку зберігання, та підакцизні товари (продукцію), що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави, якщо ці товари (продукція) підлягають реалізації (продажу) в установленому законодавством порядку;

- особа, яка реалізує або передає у володіння, користування чи розпорядження підакцизні товари (продукцію), що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування до закінчення строку, визначеного законом відповідно до ПКУ [1];

- особа, на яку покладається дотримання вимог митних режимів, що передбачають звільнення від оподаткування, у разі порушення таких вимог;

- особа, на яку покладається виконання умов щодо цільового використання підакцизних товарів (продукції), на які встановлено ставку податку 0 гривень за 1 літр стовідсоткового спирту, 0 євро за 1 000 кг нафтопродуктів у разі порушення таких умов;

- особа, на яку при здійсненні операцій з підакцизними товарами (продукцією), які не підлягають оподаткуванню або звільнюються від оподаткування, покладається виконання умов щодо цільового використання підакцизних товарів (продукції) в разі порушення таких умов.

Об'єктами оподаткування акцизним податком згідно зі ст. 213 ПКУ [1] є операції з:

- реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції);

- реалізації (передачі) підакцизних товарів (продукції) з метою власного споживання, промислової переробки, здійснення внесків до статутного капіталу, а також своїм працівникам;

- ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України;

- реалізації конфіскованих підакцизних товарів (продукції), підакцизних товарів (продукції), визнаних безхазяйними, підакцизних товарів (продукції), за якими не звернувся власник до кінця строку зберігання, та підакцизних товарів (продукції), що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави;

- реалізації або передачі у володіння, користування чи розпорядження підакцизних товарів (продукції), що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування до закінчення строку, визначеного законодавством;

- обсяги та вартість втрачених підакцизних товарів (продукції), що перевищують встановлені норми втрат з урахуванням вимог ПКУ [1].

Також ст. 213.2 та 213.3 ПКУ [1] передбачені операції з підакцизними товарами, які не підлягають оподаткуванню та які звільняються від оподаткування.

З метою розрахунку акцизного податку використовуються адвалорні, специфічні та адвалорні й специфічні ставки одночасно.

Необхідно звернути увагу, що при визначенні бази оподаткування перерахунок іноземної валюти на національну валюту здійснюється за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Національним банком України, що діє на дату подання до митного органу митної декларації до митного оформлення, а митна вартість товарів, що ввозяться на митну територію України, визначається відповідно до Митного кодексу України).

У разі обчислення податку із застосуванням адвалорних ставок базою оподаткування є: вартість реалізованого товару (продукції), виробленого на митній території України, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами без податку на додану вартість та з урахуванням акцизного податку; вартість товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, за встановленими імпортером максимальними роздрібними цінами на товари (продукцію), які він імпортує, без податку на додану вартість та з урахуванням акцизного податку.

Сума акцизного податку, якщо ставка встановлена у відсотках до обороту із ціни реалізації обчислюється таким чином. Спочатку визначається оподаткований оборот за цінами реалізації, без урахування податку на додану вартість, за кожною ціною реалізації кожного виду товару (продукції) окремо за формулою:

$$O_o = (MPЦ - ПДВ) \times K, \quad (6)$$

де O_o – оподаткований оборот;

MPЦ – максимальна роздрібна ціна по кожному виду товару (продукції);

ПДВ – сума податку на додану вартість у складі максимальної роздрібної ціни;

K – кількість товару в одиницях виміру, на які встановлена максимальна роздрібна ціна.

Після визначення оподаткованого обороту обчислюється сума акцизного податку по кожному виду товарів за формулою:

$$\text{АПа} = \text{С} \times \text{О}, \quad (7)$$

де АПа – сума акцизного податку за адвалорною ставкою;

С – ставка акцизного податку у відсотках до обороту від реалізації;

Оо – оподаткований оборот по кожному виду товару.

У разі обчислення податку із застосуванням специфічних ставок з вироблених на митній території України або ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) базою оподаткування є їх величина, визначена в одиницях виміру ваги, об'єму, кількості товару (продукції), об'єму циліндрів двигуна автомобіля або в інших натуральних показниках.

Акцизний податок за специфічною ставкою нараховується у твердих сумах у гривнях або євро з одиниці реалізованих (переданих, ввезених в Україну) товарів (продукції). Податок з товарів (продукції), на які встановлені ставки податку в іноземній валюті, сплачується у національній валюті і розраховується за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Національним банком України, що діє на перший день кварталу, в якому здійснюється реалізація товару (продукції), і залишається незмінним протягом кварталу.

Сума акцизного податку, якщо ставка встановлена в грошовому еквіваленті до фізичної одиниці виміру товару, обчислюється таким способом:

а) при застосуванні ставки акцизного податку в гривнях за формулою

$$\text{АПс} = \text{С} \times \text{К}, \quad (8)$$

де АПс – сума акцизного податку за специфічною ставкою;

С – ставка акцизного податку у твердій сумі до одиниці реалізованого товару (продукції);

К – кількість товару, у фізичних одиницях виміру, визначених ПКУ;

б) при застосуванні ставки акцизного податку в євро за формулою

$$A = C \times \text{€} \times K, \quad (9)$$

де A – сума акцизного податку;

C – ставка акцизного податку;

€ – курс гривні до євро за станом на перший день відповідного кварталу;

K – кількість товару, у фізичних одиницях виміру, визначених відповідним законом. У разі обчислення податку із застосуванням одночасно адвалорних та специфічних ставок податку базою оподаткування є база, визначена відповідно до кожної з двох ставок.

Акцизний податок розраховується одночасно за ставками у відсотках до обороту з продажу та у твердих сумах з одиниці реалізованого товару (продукції) для тих підакцизних товарів, на які чинним законодавством України встановлені такі ставки.

Сума акцизного податку, якщо ставка встановлена одночасно у відсотках до обороту щодо реалізації та у твердих сумах з одиниці реалізованого товару (продукції), обчислюється шляхом додавання сум акцизного податку, обчислених за такими ставками з кожного виду товару за кожною максимальною роздрібною ціною окремо, за формулою:

$$AP = a_1 + a_2, \quad (10)$$

де AP – сума акцизного податку до сплати;

a_1 – сума акцизного податку, яка обчислена за ставками у відсотках до обороту з реалізації (за адвалорною ставкою);

a_2 – сума акцизного податку, яка обчислена за ставками у твердих сумах з одиниці реалізованого товару (продукції) за специфічною ставкою).

При визначенні податкового зобов'язання при сплаті акцизного податку на тютюнові вироби розмір податкового зобов'язання не повинен бути меншим, ніж мінімальне акцизне податкове зобов'язання із сплати акцизного податку на тютюнові вироби визначене ст. 215.3.3 ПКУ [1].

Приклад

Підприємство "Тютюн світу" реалізувало 3 000 пачок сигарет з фільтром з власною назвою "Мальборо" по 20 шт. сигарет у пачці з максимальною роздрібною ціною 8,75 грн та 700 пачок сигарет без фільтру з власною назвою "Козак" по 20 шт. сигарет у пачці з максимальною роздрібною ціною 3,25 грн

Згідно із ст. 215.3.2 ПКУ адвалорна ставка акцизного податку (у 2012 р.) для сигарет з фільтром складає 25 % та для сигарет без фільтру 20 % від вартості реалізованого товару, а специфічна ставка у твердих сумах з одиниці реалізованого товару дорівнює: для сигарет з фільтром – 110,64 грн за 1 тис. шт. та для сигарет без фільтру – 49,48 грн за 1 тис. шт. При цьому, ст. 215.3.3 регламентується, що мінімальне акцизне податкове зобов'язання по сплаті акцизного податку на тютюнові вироби не може бути меншим ніж 184,40 грн за 1 тис. шт. сигарет з фільтром та меншим ніж 70,69 грн за 1 тис. шт. сигарет без фільтру.

Вирішення

Розрахуємо акцизний податок за адвалорною ставкою:

Вартість пачки сигарет без податку на додану вартість:
сигарети з фільтром $8,75 - (8,75 \times 20 \% / 120 \%) = 7,29$ грн;
сигарети без фільтру $3,25 - (3,25 \times 20 \% / 120 \%) = 2,71$ грн.

Вартість реалізованого товару (продукції):
сигарети з фільтром: $7,29 \times 3\,000 = 21\,870$ грн;
сигарети без фільтру: $2,71 \times 700 = 1\,897$ грн.

Акцизний податок за адвалорною ставкою:
для сигарет з фільтром: $21\,870 \times 25 \% / 100 \% = 5\,467,5$ грн;
для сигарет без фільтру: $1\,897 \times 20 \% / 100 \% = 379,4$ грн.

Розрахуємо акцизний податок за специфічною ставкою:

Загальна кількість сигарет:
сигарети з фільтром: $3\,000 \times 20 = 60\,000$ шт;
сигарети без фільтру: $700 \times 20 = 14\,000$ шт.

Акцизний податок за специфічною ставкою:
для сигарет з фільтром: $60\,000 \times 110,64 / 1\,000 = 6\,638,4$ грн;
для сигарет без фільтру: $14\,000 \times 49,48 / 1\,000 = 692,72$ грн.

Розрахуємо податкове зобов'язання з акцизного податку:

для сигарет з фільтром: $5\,467,5 + 6\,638,4 = 12\,105,9$ грн;

для сигарет без фільтру: $379,4 + 692,72 = 1\,272,12$ грн.

Мінімальне акцизне податкове зобов'язання по сплаті акцизного податку на тютюнові вироби:

для сигарет з фільтром: $60\,000 \times 184,40 / 1\,000 = 11\,064$ грн;

для сигарет без фільтру: $14\,000 \times 70,69 / 1\,000 = 989,66$ грн.

Порівняємо розраховане податкове зобов'язання з акцизного податку з мінімальним акцизним податковим зобов'язанням по сплаті акцизного податку на тютюнові вироби:

для сигарет з фільтром: $12\,105,9$ грн $>$ $11\,064$ грн;

для сигарет без фільтру: $1\,272,12$ грн $>$ $989,66$ грн.

Складемо таблицю всіх розрахованих даних.

Показник	Сигарети з фільтром	Сигарети без фільтра
Кількість, пачок	3 000	700
МРЦ	8,75 грн	3,25 грн
ПДВ	1,46 грн	0,54 грн
вартість 1 пачки без НДС	7,29 грн	2,71 грн
Вартість реалізації	21 870 грн	1 897 грн
Адвалорна ставка АП	25 %	20 %
АП за адвалорною ставкою	5 467,5 грн	379,4 грн
Кількість сигарет, шт.	60 000 шт	14 000 шт.
Специфічна ставка АП	110,64 грн за 1 000 шт.	49,48 грн за 1 000 шт.
АП за специфічною ставкою	6 638,4 грн	692,72 грн
Мін.ПЗ з АП	11 064 грн	989,66 грн
ПЗ з АП	12 105,9 грн	1 272,12 грн

Висновок: у результаті проведених розрахунків зрозумілим є те, що для сигарет з фільтром і для сигарет без фільтру фактичне податкове зобов'язання з акцизного податку більше мінімального акцизного податкового зобов'язання по сплаті акцизного податку на тютюнові вироби, отже платник податків підприємство "Тютюн світу" сплачує до бюджету фактично розраховане податкове зобов'язання.

Завдання 1

Підприємство "Веста" реалізувало 254 пачки сигарет з фільтром з власною назвою "Президент" з максимальною роздрібною ціною 8 грн, 135 пачок сигарет з фільтром з власною назвою "Парламент" з максимальною роздрібною ціною 18 грн та 133 пачок сигарет без

фільтру з власною назвою "Казбек" з максимальною роздрібною ціною 4 грн Розрахувати акцизний податок за специфічною й адвалорною ставкою, які застосовуються одночасно.

Завдання 2

Підприємство "Фора" реалізувало 954 пачки сигарет з фільтром з власною назвою "Вог" з максимальною роздрібною ціною 13 грн, 1 235 пачок сигарет з фільтром з власною назвою "Стайл" з максимальною роздрібною ціною 8 грн та 675 пачок сигарет без фільтру з власною назвою "Беломор канал" з максимальною роздрібною ціною 3,25 грн Розрахувати акцизний податок за специфічною й адвалорною ставкою, які застосовуються одночасно.

Завдання 3

Підприємство "Альфа" реалізувало 1 000 пачок сигарет з фільтром з власною назвою "Мальборо" з максимальною роздрібною ціною 12,50 грн, 1 000 пачок сигарет з фільтром з власною назвою "Кент" з максимальною роздрібною ціною 13 грн, 450 пачок сигарет з фільтром з власною назвою "Прилуки" з максимальною роздрібною ціною 6,50 грн та 75 пачок сигарет з фільтром з власною назвою "Капрі" з максимальною роздрібною ціною 7,50 грн по 20 шт. сигарет у пачці та 200 пачок сигарет без фільтру з власною назвою "Ватра" з максимальною роздрібною ціною 2,75 грн, 150 пачок сигарет без фільтру з власною назвою "Прима" з максимальною роздрібною ціною 2,50 грн по 20 шт. сигарет у пачці. Розрахувати акцизний податок за специфічною й адвалорною ставкою, які застосовуються одночасно.

Завдання 4

Підприємство "Рута" реалізувало 13 кг тютюну для куріння з власною назвою "Тютюн ліванський" та 6 кг тютюну для жування з власною назвою "Ред мен" і 2 кг тютюну для жування з власною назвою "Спайс". Розрахувати акцизний податок за специфічною ставкою, встановленою ПКУ.

Завдання 5

Підприємство "Білла" реалізувало: 135 пляшок по 0,5 л та 75 пляшок по 0,375 л горілки (40 % вмісту спирту етилового), 109 пляшок по

0,75 л натурального вина, 68 пляшок по 0,75 л шампанського (вино ігристе), 18 пляшок по 0,5 л та 26 пляшок по 0,25 л лікеру (25 % вмісту спирту етилового) та 36 пляшок по 0,5 л та 28 пляшок по 0,375 л коньяку (42 % вмісту спирту етилового). Розрахувати акцизний податок за специфічною ставкою, встановленою ПКУ.

Завдання 6.

Підприємство "Мрія" реалізувало: 260 пляшок по 0,5 л пива, 112 пляшок вина з додаванням спирту по 0,75 л, 75 пляшок по 0,5 л та 57 пляшок по 0,375 л горілки (40 % вмісту спирту етилового), 34 пляшки по 0,5 л та 41 пляшку по 0,375 л коньяку (42 % вмісту спирту етилового), 8 пляшок по 0,5 л та 5 пляшок по 0,25 л лікеру (25 % вмісту спирту етилового). Розрахувати акцизний податок за специфічною ставкою, встановленою ПКУ.

Завдання 7

Підприємство "Донна" реалізувало 400 000 кг бензину (код товару згідно з УКТ ВЕД 2710114119, 2710114139, 2710114199). Курс євро на перший день кварталу становить 11,65 грн. Розрахувати суму акцизного податку, якщо ставка акцизного податку встановлена у грошовому еквіваленті до фізичної одиниці виміру товару.

Завдання 8

9 вересня 2012 року підприємство "Веритас" імпортує із Придністров'я декілька автомобілів, які вже були у використанні, а саме: Daewoo Sens 2006 року виробництва з об'ємом циліндрів двигуна 1 300 см³; Skoda Octavia 2009 року виробництва з об'ємом циліндрів двигуна 1 800 см³; Opel Vectra C 2005 року виробництва з об'ємом циліндрів двигуна 2200 см³; Mitsubishi Outlander 2009 року виробництва з об'ємом циліндрів двигуна 2 400 см³, а також один новий автомобіль – Toyota Camry 2012 року виробництва з об'ємом циліндрів двигуна 3 500 см³. Розрахувати акцизний податок, за ставками визначеними ПКУ, який підприємство повинно сплатити при ввозі автомобілів на митну територію України, якщо відомо, що курс євро на дату подання митної декларації складав 10,83 грн.

Тема 10. Податок на прибуток підприємств

Податок на прибуток підприємства, відповідно до Податкового кодексу України [1], розраховується за формулою:

$$П = (ОП \times Ст) - ВП, \quad (11)$$

де ОП – оподаткований прибуток;

Ст – ставка податку;

ВП – вартість придбаних торгових патентів.

Об'єктом оподаткування для обчислення податку на прибуток є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та суму інших витрат звітного податкового періоду [1]:

$$ОП = Д - С - В_i, \quad (12)$$

де ОП – оподаткований прибуток;

Д – дохід звітного періоду;

С – собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг;

V_i – інші витрати звітного податкового періоду.

Доходи – загальна сума доходу платника податку від усіх видів діяльності, отриманого (нарахованого) протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах як на території України, її континентальному шельфі у виключній (морській) економічній зоні, так і за їх межами.

Собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг – витрати, що прямо пов'язані з виробництвом та/або придбанням реалізованих протягом звітного податкового періоду товарів, виконаних робіт, наданих послуг, які визначаються відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку, що застосовуються в частині, яка не суперечить положенням цього розділу.

Приклад

Кондитерське підприємство "Маг" займається виготовленням і реалізацією кондитерських виробів.

У ході здійснення своєї діяльності підприємством реалізовано:

- тортів – на суму 12 тис. грн без урахування ПДВ;
- печива – на суму 10 тис. грн без урахування ПДВ;
- цукерок – на суму 16 тис. грн без урахування ПДВ.

Підприємство також займається наданням послуг з виготовлення тортів під замовлення. Таких послуг за звітний період було зроблено на суму 30 тис. грн.

На виплату заробітної плати виробничого персоналу було витрачено 20 тис грн.

Витрати на закупівлю сировини, для виготовлення кондитерських виробів, склали 24 тис. грн без урахування ПДВ.

На розробку нових технологій виробництва витрачено 5 тис. грн.

Амортизаційні відрахування становлять 2 100 грн.

Розрахувати величину податку на прибуток, що повинне сплатити кондитерське підприємство "Маг".

Вирішення

Відповідно до Податкового кодексу України [1] ст. 135 до доходів віднесено:

реалізацію тортів на суму – 12 тис. грн; печива – на суму 10 тис. грн; цукерок – на суму 16 тис. грн (стаття 135.4.1);

надано послуг за звітний період на суму 30 тис. грн (стаття 135.4.1).

Тобто доходи складають:

$$Д = 12\ 000 + 10\ 000 + 16\ 000 + 30\ 000 = 68\ 000 \text{ грн.}$$

До собівартості реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг віднесено такі витрати:

витрати на виплату заробітної плати виробничому персоналу склали 20 тис. грн;

витрати на закупівлю сировини склали 24 тис. грн без урахування ПДВ;

витрачено на розробку нових технологій 5 тис. грн.

Тобто собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг складають:

$$C = 20\,000 + 24\,000 + 5\,000 = 49\,000 \text{ грн.}$$

$$ОП = 68\,000 - 49\,000 - 2\,100 = 16\,900 \text{ грн.}$$

$$П = 16\,900 \times 21\% / 100\% = 3\,549 \text{ грн.}$$

Завдання 1

Підприємство "Жасмин", що займається розфасовкою чаю, на кінець звітного періоду (1 квартал) визначає суму оподаткованого прибутку, для цього підприємство розраховує величину валових доходів і валових витрат, зроблених у цьому звітному періоді операцій:

- отримано доходи у вигляді роялті (продаж нового рецепта суміші чаю: сухофрукти + цедра лимона + чорний чай) – 700 грн;
- отримано доходи від покупців за продані товари:
  - чай "Ніч" – 8 тис. грн без урахування ПДВ;
  - чай "Жасмин" – 5 500 грн без урахування ПДВ;
  - чай "Ізюм" – 2 тис. грн без урахування ПДВ;
  - чай "Чорний Лайм" – 4 500 грн без урахування ПДВ;
- оренда й оплата енергоносіїв склала 1 000 грн;
- виплата заробітної плати персоналу – 11 500 грн;
- витрати на упакування чаю – 1 450 грн;
- сума амортизаційних відрахувань – 4 500 грн.

Для використання у власній господарській діяльності було куплено пакувальну машину вартістю 2 500 грн без урахування ПДВ.

Розрахувати суму податку на прибуток підприємства.

Завдання 2

Магазин "Телефончик", працюючи на ринку послуг, займається продажем телефонів і аксесуарів.

У ході здійснення своєї діяльності магазином за звітний період було реалізовано:

- телефони фірми NOKIA – 24 тис. грн з урахуванням ПДВ;

- телефони фірми Samsung– 12 тис. грн з урахуванням ПДВ;
- телефони фірми Sony Ericson – 18 тис. грн з урахуванням ПДВ;
- аксесуарів на суму 6 тис. грн з урахуванням ПДВ.

Від спільної діяльності з магазином "Мобілочка" у м. Харкові отримано прибуток 28 тис. грн.

Виплата заробітної плати працівникам фірми склала 25 тис. грн.

На закупівлю товару витрачено 30 тис. грн з урахуванням ПДВ. На поліпшення внутрішнього стану приміщення витрачено 5 тис. грн. Балансова вартість основних фондів на початок податкового періоду становила 990 тис. грн.

Сума амортизаційних відрахувань 20 тис. грн.

Розрахувати оподатковуваний прибуток.

Завдання 3

Фірма "Обрій" займається продажем молочної продукції та її доставкою. У ході здійснення своєї діяльності магазином за звітний період було реалізовано:

- молока на суму 11 тис. грн без урахування ПДВ;
- сиру на суму 6 тис. грн без урахування ПДВ;
- сметани на суму 7 тис. грн без урахування ПДВ;
- бринзи на суму 3 тис. грн без урахування ПДВ.

Також магазин надає послуги по доставці молочної продукції дочірнім магазинам. За звітний період було зроблено послуг з доставки на суму 11 тис. грн.

Від спільної діяльності з магазином "Молочко" і ВАТ "Турист" отримано прибуток 22 тис. грн.

За оренду приміщення (складу) зроблена оплата – 5 тис. грн.

Виплата заробітної плати працівникам фірми на суму – 20 тис. грн.

На поліпшення устаткування виділено 2 тис. грн, причому балансова вартість основних фондів на початок податкового періоду становила 650 тис. грн.

Сума амортизаційних відрахувань склала 2 тис. грн.

Також були здійснені витрати, пов'язані з підтвердженням відповідності продукції встановленим вимогам у розмірі 1 тис. грн.

Розрахувати величину валових доходів і витрат за звітний період.

Завдання 4

Хлібозавод "Колосок" займається продажем хлібобулочних виробів і їхньою доставкою.

У ході здійснення своєї діяльності заводом за звітний період було реалізовано:

- хліба білого на 13 тис. грн без урахування ПДВ;
- хліба чорного на 9 тис. грн без урахування ПДВ;
- булочок з маком на 4 тис. грн без урахування ПДВ;
- рогаликів з родзинками на 2 тис. грн без урахування ПДВ.

Також завод надає послуги з доставки хлібобулочних виробів дочірнім магазинам. За звітний період послуг з доставки було зроблено на суму 16 тис. грн.

На закупку борошна було витрачено 8,4 тис. грн з урахуванням ПДВ.

Від спільної діяльності з магазином "Казка" і НП "Гермес" отримано прибуток 32 тис. грн.

Також були здійснені витрати, пов'язані з підтвердженням відповідності продукції встановленим вимогам – 1 тис. грн.

Виплата заробітної плати працівникам заводу склала 22 тис. грн

Сума амортизаційних відрахувань – 20 тис. грн.

Розрахувати податок на прибуток.

Завдання 5

ВАТ "Вікар" займається виробництвом дверей і вікон. За звітний період ВАТ "Вікар" реалізувало:

- дверей із цінної деревини на суму 30 тис. грн з урахуванням ПДВ;
- металопластикових вікон на суму 18 тис. грн з урахуванням ПДВ.

Підприємство займається установкою дверей і вікон у приміщеннях замовників, і така послуга принесла ВАТ "Вікар" 5 тис. грн.

У звітному періоді підприємством одержано доход від операції лізингу (оренди) приміщення під продуктовий магазин від юридичної особи на суму 10 тис. грн.

У звітному періоді було виявлено дохід з установки дверей і вікон, який не було враховано в обчисленні валового доходу в періоді, що передує звітному, на суму 2 500 грн.

За рішенням органів центральної виконавчої влади підприємство безоплатно одержало устаткування на суму 10 тис. грн.

У цьому звітному періоді були понесені витрати:

- з придбанням комплектуючих для виробництва на суму 6 тис. грн з урахуванням ПДВ;

- з реконструкцією двох цехів на суму 3 тис. грн, при тому, що балансова вартість основних фондів на початок податкового періоду становила 1 200 тис. грн.

Виплата заробітної плати працівникам становила 28 тис. грн.

Розрахувати податок на прибуток.

Завдання 6

ТОВ "Стиль" займається пошиттям і реалізацією одягу. У процесі здійснення своєї діяльності підприємством за звітний період випущено продукцію:

- пальто моделі "Осінь" – на суму 57 600 грн з урахуванням ПДВ;
- куртки моделі "Вечір" – на суму 32 400 грн з урахуванням ПДВ;
- дублянки моделі "Зимовий сон" – на суму 108 тис. грн з урахуванням ПДВ.

У даному податковому періоді було реалізовано таку продукцію:

- пальто моделі "Осінь" – загальною вартістю 88 800 грн з урахуванням ПДВ;
- куртки моделі "Вечір" – загальною вартістю 49 800 грн з урахуванням ПДВ;
- дублянки моделі "Зимовий сон" – загальною вартістю 156 тис. грн з урахуванням ПДВ;
- шуби моделі "Хуртовина", які були зроблені в минулому звітному періоді, на загальну суму 29 700 грн з урахуванням ПДВ.

У цьому податковому періоді було також отримано ліцензію на навчання конструкторів-модельєрів вартістю 1 920 грн

У школі конструкторів-модельєрів навчання пройшли 15 осіб. Вартість навчання становить 150 грн на місяць, строк навчання – 2 місяці.

Покупцям продукції ТОВ "Світло" була виплачена неустойка за несвоєчасне виконання замовлення в розмірі 255 грн

Підприємством була проведена рекламна акція, вартість якої склала 8 тис. грн.

Працівникам підприємства була виплачена заробітна плата у розмірі 65 тис. грн.

Сума амортизаційних відрахувань склала 12 750 грн.

Розрахувати величину податку на прибуток.

Завдання 7

Магазин "Ласун" займається продажем кондитерських виробів і робить послуги по замовленнях святкових тортів. Інтер'єр магазину оформлено в оригінальному стилі, у зв'язку з чим магазином був отриманий дохід від оренди свого приміщення (у вихідний для магазину день) під виставку кондитерських виробів у розмірі 5 тис. грн. За звітний період магазином також були зроблені послуги з доставки святкових тортів замовникам на суму 6 тис. грн з урахуванням ПДВ. За звітний період магазином реалізовано:

- цукерок "Фруктовий пунш" на суму 7 200 грн з урахуванням ПДВ;
- батончиків "Райська насолода" на суму 12 тис. грн з урахуванням ПДВ;
- цукерок "Ніжний принц" на 6 тис. грн з урахуванням ПДВ;
- замовлень з виготовлення святкових тортів на суму 8 400 грн з урахуванням ПДВ.

Тому що магазин є новачком на ринку послуг, він поніс витрати, пов'язані з реєстрацією в органах державної реєстрації й в органах місцевого самоврядування на суму 1 500 грн. Магазин "Ласун" також придбав патенти для здійснення своєї діяльності на суму 960 грн. Щоб заявити про себе, магазин поніс витрати на рекламу в розмірі 5 тис. грн. Щоб підтвердити свою значимість і високий рівень, магазин придбав необхідний одяг, взуття для своїх працівників на суму 12 тис. грн з урахуванням ПДВ. Витрати, пов'язані з реалізацією продукції за звітний період у магазину склали 15 тис. грн Сума амортизаційних відрахувань – 12 тис. грн.

Розрахувати податок на прибуток.

Завдання 8

Працюючи на ринку послуг, салон краси "Венеція" займається наданням послуг з підбору стилю й іміджу.

У ході здійснення своєї діяльності, салон краси за звітний період зробив такі послуги:

- стрижки – на суму 10 тис. грн без урахування ПДВ;
- укладка волосся – на суму 8 500 тис. грн без урахування ПДВ;
- манікюр – на суму 5 235 тис. грн без урахування ПДВ;
- педикюр – на суму 8 130 тис. грн без урахування ПДВ;
- макіяж – на суму 4 500 тис. грн без урахування ПДВ;
- SPA-процедури – на суму 21 200 тис. грн без урахування ПДВ.

Паралельно в приміщенні салону краси працює косметологічний магазин. Від спільної діяльності з ним, салоном краси "Венеція" за звітний період отримано прибуток у розмірі 30 тис. грн.

За оренду приміщення й оплату водопостачання й електроенергію витрати склали 10 тис. грн

Виплата заробітної плати обслуговуючому персоналу за звітний період склала 15 500 тис. грн.

На закупівлю матеріалів для догляду за волоссям було витрачено 11 тис. грн без урахування ПДВ.

На відновлення дизайну приміщення було витрачено 4 тис. грн, причому балансова вартість основних фондів на початок податкового періоду становила 960 000 грн.

Розрахувати податок на прибуток підприємства.

Модуль 2. Інші податки і збори

Тема 12. Оподаткування доходів фізичних осіб.

Податок на доходи фізичних осіб

Відповідно з IV розділом ПКУ [1] платниками податку на доходи фізичних осіб є:

- фізична особа-резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи;
- фізична особа-нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні;
- податковий агент.

Об'єктом оподаткування резидентів є:

- загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід;
- доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання);

- іноземні доходи – доходи (прибуток), отримані з джерел за межами України.
- Об'єктом оподаткування нерезидента є:
  - загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід з джерела його походження в Україні;
  - доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання).

Розрахунок податку здійснюється за такою формулою:

$$\text{ПДФО} = \text{БП} \times \text{Ст}, \quad (13)$$

де ПДФО – величина податку на доходи фізичних осіб;

БП – база податку, що дорівнює кількісному значенню загального місячного оподаткованого доходу;

Ст – ставка податку.

Ставка податку становить 15 відсотків від об'єкта оподаткування. Ставка податку може становити інший розмір, визначений відповідними статтями IV розділом ПКУ [1], а саме: 17 %, 10 %, 5 % або подвійний розмір ставки 15 %.

Розглянемо, яким чином здійснюється розрахунок податку, якщо об'єктом є загальний місячний оподатковуваний дохід з джерелом його походження з України.

З урахуванням норм визначених у IV розділі ПКУ [1] платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподаткованого доходу, отриманого від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги.

Податкова соціальна пільга застосовується до доходу, нарахованого на користь платника податку протягом звітного податкового місяця як заробітна плата (інші прирівняні до неї відповідно до законодавства виплати, компенсації та винагороди), якщо його розмір не перевищує суми, що дорівнює розміру місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 грн.

При цьому граничний розмір доходу (тобто не вище цієї величини), який дає право на отримання податкової соціальної пільги одному з

батьків у випадках та розмірах, передбачених законодавчо, а саме: самотнім матерям або самотнім батькам (опікунам, піклувальникам); тим, хто утримує дитину-інваліда; має троє чи більше дітей віком до 18 років; визначається як добуток суми, визначеної як сума місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженої на 1,4 та округленої до найближчих 10 грн, та помножену на відповідну кількість дітей у розрахунку на кожну таку дитину.

При нарахуванні доходів у вигляді заробітної плати об'єкт оподаткування визначається як нарахована сума такої заробітної плати, зменшена на суму єдиного соціального внеску, який відповідно до закону справляються за рахунок доходу найманої особи.

Таким чином, база податку визначається:

$$\text{БП} = \text{ЗМД} - \text{ЄСВ} - \text{ПСП}, \quad (14)$$

де БП – база податку на доходи фізичних осіб;

ЗМД – кількісне значення загального місячного оподатковуваного доходу;

ЄСВ – єдиний соціальний внесок;

ПСП – податкова соціальна пільга, лише у тому разі, коли її отримання передбачено законодавством.

Далі, величина податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) розраховується за формулою (13).

Приклад

Розрахувати величину податку на доходи фізичних осіб, який повинен бути сплачений до бюджету у серпні 2012 р., якщо відомо, що місячна заробітна плата вантажника становить 1 350 грн ще відомо, що він надав до бухгалтерії підприємства документи, які підтверджують його право на податкову соціальну пільгу як інвалід II групи.

Вирішення

У 2012 році у зв'язку із встановленням на 1 січня 2012 року прожиткового мінімуму на працездатну особу на рівні 1 073 грн розмір заробітної плати, що дає право на податкову соціальну пільгу, становить 1 500 грн (1 073 грн x 1,4) (згідно зі ст. 169.4.1 ПКУ). Тобто такий платник

податку має право на податкову соціальну пільгу, бо його заробітна плата не перевищує граничний розмір доходу, при якому дозволено застосування податкової соціальної пільги.

Розмір податкової соціальної пільги для такого платника у 2012 р. становить 804 грн (150 % від ПСП, визначеної відповідно до ПКУ) (ст.169.1.3 ґ).

Отже, для такого платника податку алгоритм розрахунку податку із заробітної плати виглядає так:

$$\text{БП} = \text{ЗМД} - \text{ЄСВ} - \text{ПСП},$$

де БП – база податку на доходи фізичних осіб для даного платника податків;

ЗМД - нарахований загальний місячний оподаткований дохід – 1 350 грн;

ЄСВ – єдиний соціальний внесок – 48,6 грн (3,6 % від 1 350 грн);

ПСП – для даного платника податків – інваліда II групи – 804,75 грн (150 % від ПСП 536,5 грн у 2012 р.).

Таким чином, для вантажника, який є інвалідом II групи із заробітною платою 1 350 грн база оподаткування складає:

$$1\ 350 - 48,6 - 804,75 = 496,65 \text{ грн.}$$

Отже, податок на доходи фізичних осіб дорівнює:

$$\text{ПДФО} = 496,65 \times 15 \% / 100 \% = 74,5 \text{ грн.}$$

Завдання 1

Заробітна плата Кошелєва А. Б., який працює кур'єром на підприємстві "Веста", складає 1 700 грн Розрахувати величину податку на доходи фізичних осіб, якщо відомо, що Кошелєв А. Б. є інвалідом III групи.

Завдання 2

Заробітна плата працівниці підприємства "Ліс" Терехової М. Л. за вересень поточного року становила 2 700 грн Вона є матір'ю, яка має трьох дітей віком до 18 років. До бухгалтерії підприємства нею було подано заяву та відповідні документи на застосування податкової соціальної пільги. Розрахувати податок на доходи фізичних осіб, який необхідно перерахувати до бюджету із заробітної плати за вересень поточного року.

Завдання 3

Глухов Д. І. працює столяром 5 розряду на підприємстві "Меблі +" і його заробітна плата у жовтні 2012 р. дорівнює 1 290 грн. Він є вдівцем та працює на 0,5 ставки. Розрахувати податок на доходи фізичних осіб.

Завдання 4

Галкіна О. В. є студенткою заочного відділення бюджетної форми навчання, працює закрійницею на фабриці а одягу "Силена" на 0,25 ставки та отримує заробітну плату за місяць у розмірі 1 246 грн. Розрахувати податок на доходи фізичних осіб, належний до сплати до бюджету.

Завдання 5

На підприємстві "Максель" працюють та отримують заробітну плату (за місяць) такі працівники: сторож Петров П. Д., який є Героєм соціалістичної праці, працює на 0,5 ставки та отримує заробітну плату 1 200 грн; прибиральниця Кулик Я. Л. отримує заробітну плату 1 100 грн, менеджер по кадровій роботі Руснак С. Б., приймав участь у ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, отримує заробітну плату у розмірі 1 700 грн; юрист Сошенко Ю. Ж., удівець з двома дітьми 14 та 16 років, отримує заробітну плату 2 950 грн; економіст Тимченко В. А., працює на 0,75 ставки, отримує заробітну плату 1 550 грн, бухгалтер Назаренко Л. Т., пенсіонерка, працює на 0,5 ставки, отримує заробітну плату у розмірі 1 400 грн.

Розрахувати суму податку на доходи фізичних осіб, належного до сплати до бюджету.

Завдання 6

На підприємстві "Камелія" касиром на 0,5 ставки прийнято пенсіонерку Зотову Р. А. із заробітною платою 1 470 грн. Чи має право Зотова Р. А. на застосування до її заробітної плати податкової соціальної пільги та яку величину податку на доходи фізичних осіб необхідно перерахувати до бюджету з її заробітної плати?

Завдання 7

Заробітна плата працівника Сиренко Ю. Р., який є Героєм СРСР та інвалідом I групи, за місяць складає 1 390 грн. Визначити суму податку на доходи фізичних осіб та обґрунтувати застосування податкової соціальної пільги.

Завдання 8

На підприємстві "Флеш" працює Скрипка В. Е. на 0,25 ставки у якості садівника із заробітною платою 700 грн на місяць та на 0,5 ставки у якості прибиральника із заробітною платою 900 грн на місяць розглянути та обґрунтувати можливість застосування податкової соціальної пільги та розрахувати податок на доходи фізичних осіб.

Завдання 9

Головін П. А. працює охоронцем у магазині зброї "Ібіс". Він є батьком двох дітей 13 та 15 років, один з яких інвалід дитинства II групи. Заробітна плата Головіна П. А. на місяць дорівнює 2 800 грн. Розрахувати податок на доходи фізичних осіб та обґрунтувати застосування податкової соціальної пільги.

Тема 13. Плата за ресурси та послуги. Плата за землю

Порядок розрахунку та сплати плати за землю відображає розділ XIII ПКУ [1].

Платниками податку є: власники земельних ділянок, земельних часток (паїв) та землекористувачі.

Об'єктами оподаткування є: земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні та земельні частки (паї), які перебувають у власності.

Базою оподаткування є: нормативна грошова оцінка земельних ділянок з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного відповідно до порядку, встановленого ПКУ або площа земельних ділянок, нормативну грошову оцінку яких не проведено.

Ставки податку за один гектар сільськогосподарських угідь встановлюються у відсотках від їх нормативної грошової оцінки у таких розмірах: для ріллі, сіножатей та пасовищ – 0,1, а для багаторічних насаджень – 0,03.

Ставка податку за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких проведено, встановлюється у розмірі 1 відсотка від їх нормативної грошової оцінки.

Ставки податку за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких не проведено, встановлюються залежно від групи населених пунктів за чисельності осіб, крім того, ставка помножується на коефіцієнт, який

застосовується щодо земель у містах Києві та Сімферополі, Севастополі та містах обласного значення.

Кабінетом Міністрів України закріплені населені пункти, віднесені до курортних та при сплаті податку до таких земельних ділянок застосовуються такі коефіцієнти:

- на південному узбережжі Автономної Республіки Крим – 3;
- на південно-східному узбережжі Автономної Республіки Крим – 2,5;
- на західному узбережжі Автономної Республіки Крим – 2,2;
- на Чорноморському узбережжі Миколаївської, Одеської та Херсонської областей – 2;
- у гірських та передгірних районах Закарпатської, Львівської, Івано-Франківської та Чернівецької областей – 2,3, крім населених пунктів, які відповідно до законодавства віднесені до категорії гірських;
- на узбережжі Азовського моря та в інших курортних місцевостях – 1,5.
- Інші ставки плати за землю відображені у ст. 272 – 280 ПКУ [1].

Приклад

Станом на 1 січня поточного року підприємство мало у власності: сільськогосподарські угіддя (земельні ділянки сільськогосподарського призначення за межами населених пунктів) – 700 га, в тому числі рілля – 450 га, багаторічні насадження – 250 га. Нормативна грошова оцінка ділянок склала 7 500 грн/га та 8 700 грн/га;

земельну ділянку площею 250 га в населеному пункті з нормативною грошовою оцінкою – 7 980 грн/га, яку у червні поточного року підприємство продало.

Розрахувати плату за землю.

Вирішення

Ставки плати за землю для таких земельних ділянок регламентуються ст. 272 ПКУ:

Рілля = $450 \times 0,1 \% \times 7\,500 / 100 \% = 3\,375$ грн.

Багаторічні насадження = $250 \times 0,03 \% \times 8\,700 / 100 \% = 652,5$ грн.

Ставки плати за землю для земельних ділянок, які мають грошову оцінку визначаються ст. 274 ПКУ:

земельна ділянка = $250 \times 1 \% \times 7980 \times 6 / 12 / 100 \% = 9\,975$ грн.

Таким чином, підприємство повинно сплатити плату за землю у розмірі 14 002,5 грн.

Завдання 1

Станом на 1 січня поточного року підприємство мало у власності: сільськогосподарські угіддя (земельні ділянки сільськогосподарського призначення за межами населених пунктів) – 1 400 га, в тому числі рілля – 400 га, багаторічні насадження – 1 000 га. Нормативна грошова оцінка ділянок склала 5 550 та 9 400 грн/га;

земельну ділянку площею 50 га в населеному пункті з нормативною грошовою оцінкою – 4 350 грн/га, яку у вересні поточного року підприємство продало.

Розрахувати плату за землю.

Завдання 2

Станом на 1 січня поточного року підприємство мало у власності: земельну ділянку площею 5 600 м² у населеному пункті (численність населення – 150 000), за яким грошову оцінку не проведено;

у серпні поточного року підприємством було придбано земельну ділянку 4 200 м² в населеному пункті на півдні АР Крим (чисельність населення 13 000 мешканців).

Тема 14. Інші податки і збори. Збір за першу реєстрацію транспортного засобу

Платниками збору є юридичні та фізичні особи, які здійснюють першу реєстрацію в Україні транспортних засобів, що є об'єктами оподаткування.

Об'єктами оподаткування збору є транспортні засоби:

- колісні транспортні засоби, крім визначених ПКУ [1] такими, що не є об'єктом оподаткування;
- судна, зареєстровані у Державному судовому реєстрі України або у Судновій книзі України;
- літаки і вертольоти, зареєстровані у Державному реєстрі цивільних повітряних суден України або у Реєстрі державних повітряних суден України, крім визначених ПКУ такими, що не є об'єктом оподаткування.

База оподаткування для колісних транспортних засобів (для мотоциклів, легкових автомобілів, тракторів, вантажних автомобілів, визначається за об'ємом циліндрів двигуна см³; для легкових автомобілів, обладнаних електродвигуном база визначається за потужністю двигуна у кВт; для суден, обладнаних двигуном, – за потужністю двигуна у кВт; для суден, які не обладнані двигуном, – за довжиною корпусу судна в см; для літаків, вертольотів – за максимальною злітною масою.

Ставки збору для зазначених транспортних засобів вказані у ПКУ [1] та застосовуються з такими коефіцієнтами:

- для нових транспортних засобів – з коефіцієнтом 1;
- для транспортних засобів, крім легкових автомобілів обладнаних електродвигуном та тракторів, які були у використанні до 8 років – з коефіцієнтом 2;
- для суден, літаків та вертольотів, які були у використанні до 8 років – з коефіцієнтом 3;
- для колісних транспортних засобів, окрім легкових автомобілів обладнаних електродвигуном та тракторів, які були у використанні понад 8 років – з коефіцієнтом 40.

Даний збір сплачується фізичними та юридичними особами перед проведенням першої реєстрації в Україні транспортних засобів.

Приклад

У вересні 2012 року підприємство придбало автомобіль виготовлений на автозаводі у лютому 2012 року з об'ємом циліндрів двигуна 3 700 куб. см³. Розрахувати, яку величину збору за першу реєстрацію транспортного засобу повинно сплатити підприємство перед проведенням першої реєстрації транспортного засобу в Україні.

Вирішення

Розрахуємо величину збору за першу реєстрацію транспортного засобу який підприємство повинно сплатити перед проведенням першої реєстрації транспортного засобу в Україні.

Розділ VII ПКУ визначає порядок розрахунку та сплати збору за першу реєстрацію транспортного засобу. Ст. 234 ПКУ регламентує ставки

даного збору залежно від виду транспортного засобу, об'єму циліндрів двигуна та строку використання транспортного засобу. Отже, для автомобіля з об'ємом циліндрів двигуна від 3 501 до 4 500 см³ встановлена ставка 43,56 грн за 100 см³. Оскільки автомобіль виготовлений у 2012 року є новим та раніше не використовувався, то відповідно до ст. 234.4 до такого автомобіля застосовується коефіцієнт 1.

Таким чином, величина збору за першу реєстрацію транспортного засобу дорівнює:

$$3\,700 \times 43,56 / 100 \times 1 = 1\,611,72 \text{ грн.}$$

Отже, підприємство при першій реєстрації даного транспортного засобу повинно сплатити 1 611,72 грн.

Завдання 1

Лозовий А. Л. придбав автомобіль Opel Corsa-D 5-dr Z14XEP 5-MT з об'ємом двигуна 1 400 см³, рік випуску автомобіля – 2009. Даний транспортний засіб був імпортований на Україну у 2012 р. з Німеччини. Розрахувати, яку величину збору за першу реєстрацію транспортного засобу повинен сплатити Лозовий А. Л. перед проведенням першої реєстрації транспортного засобу в Україні.

Завдання 2

Громадянин України у серпні 2012 р. придбав автомобіль привезений для нього із Франції, який було виготовлено у 2008 р. RENAULT MEGANE SCENIC з об'ємом циліндрів двигуна 2 000 см³. Розрахувати, яку величину збору за першу реєстрацію транспортного засобу повинен сплатити громадянин перед проведенням першої реєстрації транспортного засобу в Україні.

Завдання 3

Підприємство, яке займається вантажними перевезеннями придбало у жовтні 2012 р. декілька транспортних засобів, а саме:

вантажо-пасажирський мікроавтобус Ford Transit Connect з об'ємом циліндрів двигуна 1 753 см³, виготовлений у 2009 р. та був раніше у використанні, ввезений на територію України з Голландії;

вантажо-пасажирський мікроавтобус Iveco Daily 35C15V DC з об'ємом циліндрів двигуна 2 998 см³, виготовлений у 2008 р. та був раніше у використанні, ввезений на територію України з Голландії;

пасажирський мікроавтобус Volkswagen T5 Multivan 3.2 I Business Klassen VIP з об'ємом циліндрів двигуна 3 189 см³, виготовлений у 2011 р. та був раніше у використанні, ввезений на територію України з Німеччини;

бортовий вантажний автомобіль Tata LPT 613 з об'ємом циліндрів двигуна 5 700 см³, виготовлений у 2012 р.

вантажний автомобіль Mercedes benz atego з об'ємом циліндрів двигуна 6 400 см³, виготовлений у 2003 р., раніше був у експлуатації;

вантажний автомобіль Iveco-magirus 400et з об'ємом циліндрів двигуна 13 798 см³, 1999 року виробництва, який вже був у використанні;

вантажний автомобіль тягач Scania R500 з об'ємом циліндрів двигуна 15 607 см³, 2010 року виробництва, вже був у використанні; поставка відбулася зі Швеції.

Розрахувати, яку величину збору за першу реєстрацію транспортного засобу повинно сплатити підприємство перед проведенням першої реєстрації транспортного засобу в Україні.

Завдання 4

Підприємство, основним видом діяльності якого є прокат автомобілів у 2012 році придбало такі автомобілі:

автомобіль Subaru Forester, 2008 року виробництва, який вже був у використанні, поставка відбулась з Іспанії, з об'ємом циліндрів двигуна 2 500 см³;

автомобіль Toyota Raw 4, 2012 року виробництва, з об'ємом циліндрів двигуна 2 000 см³;

автомобіль Nissan Murano, 2010 року виробництва, який вже був у використанні, поставка відбулась з Італії, з об'ємом циліндрів двигуна 3 500 см³;

автомобіль Mitsubishi Pajero, 2003 року виробництва, який вже був у використанні, з об'ємом циліндрів двигуна 3 500 см³;

автомобіль Mercedes GL 450, 2007 року виробництва, який вже був у використанні, поставка відбулась з Франції, з об'ємом циліндрів двигуна 4 700 см³;

автомобіль Mercedes SLK 55, 2012 року виробництва, з об'ємом циліндрів двигуна 5 500 см³;

автомобіль Hyundai Accent, 2008 року виробництва, який вже був у використанні, з об'ємом циліндрів двигуна 1 400 см³.

Розрахувати, яку величину збору за першу реєстрацію транспортного засобу повинно сплатити підприємство перед проведенням першої реєстрації транспортного засобу в Україні.

Завдання 5

Громадянин України у 2012 році придбав виготовлений на його замовлення катер для рибалки та полювання "Big Fisher", потужність двигуна складає 75 кінських сил. Розрахувати, яку величину збору за першу реєстрацію транспортного засобу повинен сплатити громадянин перед проведенням першої реєстрації транспортного засобу в Україні, якщо відомо, що 1 кінська сила дорівнює 0,745 кВт. Ставки збору за першу реєстрацію транспортного засобу зазначені у ст. 234.2 ПКУ.

Завдання 6

Підприємство, яке розташовано в АР Крим та займається наданням послуг, а саме організацією морських прогулянок для відпочиваючих у 2012 році придбало такі судна:

катер-гідроцикл Bombardier GTI Rotex, 2001 року виробництва, який був привезений з Канади, з потужністю двигуна 110 кінських сил;

яхта моторна SeaVel 1020, 2008 року виробництва, поставка відбулась з Франції, потужність двигуна складає 100 кінських сил;

новий катер Kasatka 700, 2012 року виробництва, з потужністю двигуна 150 кінських сил.

яхта моторна SeaVel 1020, 2008 року виробництва, яка вже була у використанні, з потужністю двигуна 100 кінських сил.

Розрахувати, яку величину збору за першу реєстрацію транспортного засобу повинен сплатити громадянин перед проведенням першої реєстрації транспортного засобу в Україні, якщо відомо, що 1 кінська сила дорівнює 0,745 кВт. Ставки збору за першу реєстрацію транспортного засобу зазначені у ст. 234.2 ПКУ.

Екологічний податок

Порядок розрахунку та сплати даного податку регламентуються розділом VIII ПКУ [1].

Платниками податку є суб'єкти господарювання, юридичні особи, що не провадять господарську (підприємницьку) діяльність, бюджетні установи, громадські та інші підприємства, установи та організації, постійні представництва нерезидентів, включаючи тих, які виконують агентські (представницькі) функції стосовно таких нерезидентів або їх засновників, під час провадження діяльності яких на території України і в межах її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони здійснюються:

- викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення;
- скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти;
- розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах, крім розміщення окремих видів відходів як вторинної сировини;
- утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені);
- тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк.

Також, платниками податку є суб'єкти господарювання, юридичні особи, що не провадять господарську (підприємницьку) діяльність, бюджетні установи, громадські та інші підприємства, установи та організації, постійні представництва нерезидентів, включаючи тих, які виконують агентські (представницькі) функції стосовно таких нерезидентів або їх засновників, а також громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферу пересувними джерелами забруднення у разі використання ними палива.

Об'єктом та базою оподаткування є: обсяги та види забруднюючих речовин, які викидаються в атмосферне повітря стаціонарними джерелами; обсяги та види забруднюючих речовин, які скидаються безпосередньо у водні об'єкти; обсяги та види палива, у тому числі виробленого з давальницької сировини, реалізованого або ввезеного на митну територію України податковими агентами; обсяги та категорія радіоактивних відходів, що утворюються внаслідок діяльності суб'єктів господарювання та/або тимчасово зберігаються їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк; обсяги електричної енергії, виробленої експлуатуючими організаціями ядерних установок (атомних електростанцій).

Ставки податку за викиди в атмосферне повітря окремих забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення, та викиди, які не увійшли у перелік, зазначений у ст. 243.1 ПКУ [1] та на які встановлено клас небезпечності, а також за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення у разі здійснення торгівлі на митній території України паливом власного виробництва та у разі ввезення на територію України, вимірюються в грн за 1 т забруднюючої речовини.

Для забруднюючих речовин (сполук), які не зазначені у ст. 243.1 ПКУ [1] та на які не встановлено клас небезпечності (крім двоокису вуглецю), ставки податку застосовуються залежно від установлених орієнтовнобезпечних рівнів впливу таких речовин (сполук) у атмосферному повітрі населених пунктів у гривнях за тонну забруднюючої речовини. Ставка податку за викиди двоокису вуглецю становить 0,22 грн за 1 т.

Ставки податку за скиди окремих забруднюючих речовин у водні об'єкти, та на ті речовини, які не увійшли в перелік та на які встановлено гранично допустиму концентрацію або орієнтовнобезпечний рівень впливу вимірюються у грн за 1 т забруднюючої речовини. При цьому, за скиди забруднюючих речовин у ставки та озера ставки податку збільшуються у 1,5 рази.

Перелік основних забруднюючих речовин та ставок даного податку визначено у ст. 243-248 ПКУ [1].

Приклад

Підприємство, яке займається промисловою діяльністю здійснило викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, а саме:

- формальдегід – 3 т;
- сірковуглець – 2,5 т;
- сірководень – 4 т.

Визначити, яку величину економічного податку повинно сплатити підприємство.

Вирішення

Ставки екологічного податку за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення регламентуються ст. 243.1 ПКУ.

Отже, за викиди у атмосферне повітря зазначених забруднюючих речовин підприємство сплатить:

- за викид формальдегіду: $3 \times 3\,292,05 = 9\,876,15$ грн;
- за викид сірководню: $2,5 \times 4\,273,24 = 10\,683,1$ грн;
- за викид сірководню: $4 \times 2\,776,95 = 11\,107,8$ грн.

Таким чином, промислове підприємство повинно сплатити до бюджету 31 667,05 грн

Завдання 1

Підприємство "Хімком", яке займається виробництвом побутової хімії здійснило скиди забруднюючих речовин, а саме:

- аміак – 0,900 т;
- фенол – 0,760 т;
- спирт н-бутиловий – 1,800 т;
- сполуки кадмію – 0,120 т;
- забруднюючі речовини I класу небезпеки – 0,470 т;
- забруднюючі речовини III класу небезпеки – 0,090 т.

Визначити, яку величину екологічного податку повинно сплатити підприємство.

Завдання 2

Промислове підприємство "Хімекселен", що займається виробництвом та розповсюдженням хімічних матеріалів та матеріалів для будівництва впродовж податкового періоду здійснило скиди та розміщення забруднюючих речовин:

викиди забруднюючих речовин у повітря:

- ацетон – 10 т;
- водень хлористий – 27 т;
- вуглецю окис – 35 т;
- свинець та його сполуки – 0,085 т;
- озон – 9, т;
- фенол – 6 т;
- нікель та його сполуки – 0,120 т;
- забруднюючі речовини II класу небезпеки – 4 т.

викиди у водні об'єкти:

- фосфати – 14 т;

- нітрати – 35 т;
- сульфати – 47 т;
- нітрити – 2 т (викиди здійснені у ставок).

Визначити, яку величину екологічного податку повинно сплатити підприємство.

Завдання 3.

Промислове підприємство здійснило розміщення відходів у відведених місцях у 2,5 км від меж населеного пункту – I та II класу небезпеки, 5 та 9 т відповідно та у відведених місцях у 5,5 км від меж населеного пункту – п'ять установок, що містять ртуть та 240 шт. люмінесцентних ламп.

Визначити, яку величину екологічного податку повинно сплатити підприємство.

Тема 15. Місцеві податки і збори

Відповідно до ст. 8 ПКУ [1] в Україні стягуються такі види податків і зборів (обов'язкових платежів): загальнодержавні податки й збори; місцеві податки й збори.

Положеннями частини 3 ст. 8 ПКУ [1] визначено, що до місцевих належать податки та збори, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених ПКУ, рішеннями сільських, селищних і міських рад у межах їх повноважень, і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад.

До місцевих податків належать:

податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
єдиний податок.

До місцевих зборів належать:

збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності;
збір за місця для паркування транспортних засобів;
туристичний збір.

При цьому податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, єдиний податок та збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності, є обов'язковими для встановлення сільськими, селищними й міськими радами.

Місцеві ради в межах повноважень, визначених ПКУ [1], вирішують питання щодо встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів, туристичного збору. Установлення місцевих податків та зборів, не передбачених ПКУ [1], забороняється.

Зарахування місцевих податків та зборів до відповідних місцевих бюджетів здійснюється відповідно до Бюджетного кодексу України.

Особливості місцевих податків і зборів, що стягуються в Україні, розглянуті в табл. 1.

Приклад

ЧП "777" здійснює діяльність щодо надання послуг паркування. Розрахуйте суму збору за місця для паркування транспортних засобів за 2-й квартал 2012 року, якщо площа земельної ділянки, відведена для паркування складає 150 м², а ставка збору становить 0,06 % мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня звітного року.

Вирішення

Сума збору за місця для паркування транспортних засобів за 2-й квартал 2012 року становить:

$$150 \times (1\,073 \times 0,06 \%) / 100 \% \times 91 = 8\,787,97 \text{ грн.}$$

Зведена таблиця про стягнення місцевих податків та зборів

№ п/п	Назва податку (збору)	Платники	Об'єкт оподаткування	База оподаткування	Ставка податку (збору)
1	2	3	4	5	6
I. МІСЦЕВІ ПОДАТКИ					
1	податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	об'єкт житлової нерухомості	житлова площа об'єкта житлової нерухомості	Ставки податку встановлюються сільською, селищною або міською радою в таких розмірах за 1 м ² житлової площі об'єкта житлової нерухомості: для квартир, житлова площа яких не перевищує 240 м ² , та житлових будинків, житлова площа яких не перевищує 500 м ² , ставки податку не можуть перевищувати 1 % розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року; для квартир, житлова площа яких перевищує 240 м ² , та житлових будинків, житлова площа яких перевищує 500 м ² , ставка податку становить 2,7 % розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року

1	2	3	4	5	6
II. МІСЦЕВІ ЗБОРИ					
1	збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності	суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи - підприємці), їх відокремлені підрозділи, які отримують в установленому порядку торгові патенти та провадять такі види підприємницької діяльності, які є об'єктом патентування	а) торговельна діяльність у пунктах продажу товарів; б) діяльність з надання платних побутових послуг за переліком, визначеним Кабінетом Міністрів України; в) торгівля валютними цінностями у пунктах обміну іноземної валюти; г) діяльність у сфері розваг (крім проведення державних грошових лотерей)		Ставка збору за провадження торговельної діяльності та діяльності з надання платних послуг встановлюється сільськими, селищними та міськими радами (далі у цьому пункті - органами місцевого самоврядування) з розрахунку на календарний місяць у відповідному розмірі від мінімальної заробітної плати, установленної законом на 1 січня календарного року (далі - мінімальна заробітна плата), визначеному цим пунктом, з урахуванням місцезнаходження пункту продажу товарів та асортименту товарів, пункту з надання платних послуг та виду платних послуг
2	збір за місця для паркування транспортних засобів	Юридичні особи, їх філії (відділення), представництва), фізичні особи -	Земельна ділянка, яка згідно з рішенням сільської, селищної або міської ради спе-	Площа земельної ділянки, відведена для паркування, а також площа комунальних	Встановлюються за кожний день провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів у гривнях за 1 м ² площі

1	2	3	4	5	6
		підприємці, які згідно з рішенням сільської, селищної або міської ради організують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках	ціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів на автомобільних дорогах загального користування, тротуарах або інших місцях, а також комунальні гаражі, стоянки, паркінги (будівлі, споруди, їх частини), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету, за винятком площі земельної ділянки, яка відведена для безоплатного паркування транспортних засобів, передбачених статтею 30 Закону України "Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні"	гаражів, стоянок, паркінгів (будівель, споруд, їх частин), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету	земельної ділянки, відведеної для організації та провадження такої діяльності, у розмірі від 0,03 до 0,15 % мінімальної заробітної плати, установлені законом на 1 січня податкового (звітного) року

1	2	3	4	5	6
3	туристичний збір	Громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської, селищної та міської ради про встановлення туристичного збору, та отримують (споживають) послуги з тимчасового проживання (ночівлі) із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений строк	Перебування громадян у місцевості встановлення туристичного збору	Вартість усього періоду проживання (ночівлі), за вирахуванням податку на додану вартість	Ставка встановлюється у розмірі від 0,5 до 1 % до бази справляння збору

Завдання 1

Сидоров П. П. має квартиру загальною площею 120 м². Розрахувати розмір податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, якщо міською радою встановлена ставка податку у розмірі 15 грн за 1 м².

Завдання 2

Петров В. В. має дачний будинок загальною площею 80 м². Розрахувати розмір податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, якщо міською радою встановлена ставка податку у розмірі 12 грн за 1 м².

Завдання 3

ЧП "Гараж" здійснює діяльність щодо надання послуг паркування. Розрахуйте суму збору за місця для паркування транспортних засобів за поточний рік, якщо площа земельної ділянки, відведена для паркування складає 120 м², а ставка збору становить 0,07 % мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня звітного року.

Завдання 4

Сидоров П. П. має намір здійснювати торгівельну діяльність у серпні місяці поточного року протягом одного тижня. Розрахуйте розмір суми торгового патенту.

Завдання 5

ЧП "Зігзаг" має 10 доріжок боулінгу та 8 столів більярда. Розрахуйте розмір суми торгового патенту.

Завдання 6

Готель "Аврора" має 15 номерів з розміщенням двох осіб (липень – 450 грн/доба; серпень – 550 грн/доба; вересень – 400 грн/доба), десять з яких мають додаткове оплачуване місце (50 грн/доба), 5 одноосібних номерів (липень – 350 грн/доба; серпень – 450 грн/доба; вересень – 300 грн/доба), та три пентхауса (липень – 650 грн/доба; серпень – 750 грн/доба; вересень – 600 грн/доба), які передбачають розміщення до 5 осіб. Розрахуйте розмір туристичного збору за 3 квартал поточного року, якщо ставка збору встановлена у розмірі 0,7 % від бази оподаткування збору, та за умови 100 % заселення номерів за вказаний період.

Використана література

1. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Збірник завдань
з навчальної дисципліни
"ПОДАТКОВА СИСТЕМА"**

**для студентів напряму підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит"
спеціалізації "Оподаткування"
всіх форм навчання**

Укладачі: **Єніна-Березовська Анастасія Олександрівна**
Михасьова Надія Василівна

Відповідальний за випуск **Іванов Ю. Б.**

Редактор **Пушкар І. П.**

Коректор **Бриль В. О.**

План 2013 р. Поз. № 185.

Підп. до друку

Формат 60x90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 3,0 Обл.-вид. арк. 3,75. Тираж

прим. Зам. №

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*